



Voorbeeld casus mondeling college-examen

Examenvak en niveau	Geschiedenis vwo
Naam kandidaat	
Examennummer	
Examencommissie	
Datum	
Vorbereidingstijd	20 minuten
Titel voorbereidingsopdracht	

Instructie

Bestudeer bijgevoegde voorbereidingsopdracht. Uw mondeling examen begint straks met een gesprek over deze casus.

Ter voorbereiding op uw examen kunt u:

- Nagaan bij welke onderwerpen, die u voor dit vak heeft bestudeerd, de casus aansluit.
- Zorgen dat u van de vakspecifieke begrippen die u tegenkomt de betekenis kunt geven.
- De bijbehorende vragen voorbereiden en maken.

Hulpmiddelen

Bij deze voorbereidingsopdracht mag u gebruik maken van:

- Een woordenboek
- Aantekeningen en/of kladpapier

Het is niet toegestaan op de voorbereidingsopdracht aantekeningen te maken.

Aan het eind van de voorbereidingstijd haalt één van de examinatoren u op.

Domein B: Oriëntatiekennis

Voor tijdvak 1 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de levenswijze van jagers-verzamelaars;
- het ontstaan van landbouw en landbouwsamenlevingen;
- het ontstaan van de eerste stedelijke gemeenschappen.

Voor tijdvak 2 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de ontwikkeling van wetenschappelijk denken en het denken over burgerschap en politiek in de Griekse stadstaat;
- de klassieke vormtotaal van de Grieks-Romeinse cultuur;
- de groei van het Romeinse imperium waardoor de Grieks-Romeinse cultuur zich in Europa verspreidde;
- de confrontatie tussen de Grieks-Romeinse cultuur en de Germaanse cultuur van Noordwest-Europa;
- de ontwikkeling van het jodendom en het christendom als de eerste monotheïstische godsdiensten.

Voor tijdvak 3 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de verspreiding van het christendom in geheel Europa;
- het ontstaan en de verspreiding van de islam;
- de vrijwel volledige vervanging in West-Europa van de agrarisch-urbane cultuur door een zelfvoorzienende agrarische cultuur, georganiseerd via hofstelsel en horigheid;
- het ontstaan van feodale verhoudingen in het bestuur.

Voor tijdvak 4 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de opkomst van handel en ambacht die de basis legde voor het herleven van een agrarisch-urbane samenleving;
- de opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden;
- het conflict in de christelijke wereld over de vraag of de wereldlijke dan wel de geestelijke macht het primaat behoorde te hebben;
- de expansie van de christelijke wereld naar buiten toe, onder andere in de vorm van de kruistochten;
- het begin van staatsvorming en centralisatie.

Voor tijdvak 5 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- het begin van de Europese overzeese expansie;
- het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance en het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling;
- de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid;
- de protestantse reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had;
- het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat.

Voor tijdvak 6 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- het streven van vorsten naar absolute macht;
- de bijzondere plaats in staatkundig opzicht en de bloei in economisch en cultureel opzicht van de Nederlandse Republiek;
- wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een werelddeconomie;
- de wetenschappelijke revolutie.

Voor tijdvak 7 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- rationeel optimisme en 'verlicht denken' dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: godsdienst, politiek, economie en sociale verhoudingen;
- voortbestaan van het ancien régime met pogingen om het vorstelijk bestuur op eigentijdse verlichte wijze vorm te geven (verlicht absolutisme);
- uitbouw van de Europese overheersing, met name in de vorm van plantagekoloniën en de daarmee verbonden trans-Atlantische slavenhandel, en de opkomst van het abolitionisme;
- de democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap.

Voor tijdvak 8 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor een industriële samenleving;
- discussies over de 'sociale kwestie';
- de moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie;
- de opkomst van emancipatiebewegingen;
- voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces;
- de opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen: liberalisme, nationalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme.

Voor tijdvak 9 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de rol van moderne propaganda- en communicatiemiddelen en vormen van massaorganisatie;
- het in praktijk brengen van de totalitaire ideologieën communisme en fascisme/nationaalsocialisme;
- de crisis van het wereldkapitalisme;
- het voeren van twee wereldoorlogen;
- racisme en discriminatie die leidden tot genocide, in het bijzonder op de joden;
- de Duitse bezetting van Nederland;
- verwoestingen op niet eerder vertoonde schaal door massavernietigingswapens en de betrokkenheid van de burgerbevolking bij oorlogvoering;
- vormen van verzet tegen het West-Europese imperialisme.

Voor tijdvak 10 gelden de volgende kenmerkende aspecten:

- de verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog;
- de dekolonisatie die een eind maakte aan de westerse hegemonie in de wereld;
- de eenwording van Europa;
- de toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen;
- de ontwikkeling van pluriforme en multiculturele samenlevingen.



Casus geschiedenis vwo

Thema: Republiek

Bestudeer bron 1 en beantwoord vraag 1 t/m 3.

Bron 1: *Executies door Spaanse soldaten na het beleg van Haarlem juli 1573, door Frans Hogenberg gemaakt 1573-1575*



Toelichting: Het Spaanse beleg van Haarlem duurde ruim 7 maanden. De mannen met de helmen en pofbroeken aan zijn Spaanse soldaten. Na de overgave werden ca. 2000 verdedigers van Haarlem vermoord. Nadat de beulen hun hakbijlen niet meer konden optillen, werden de gevangenen ruggelings aan elkaar gebonden en in het Spaarne verdronken. Eén van de acties tijdens het beleg bestond uit het gooien van een afgehakt hoofd naar de verdedigers, waar op de verdedigers weer reageerden door elf gevangenen (die trouw aan de Spaanse kroon hadden gezworen), naar de aanvallers terug te gooien met de opmerking: "Haarlem betaalt Alva niet om de oorlog te betalen".

Vragen

Gebruik bron 1

1. Deze prent kan door beide partijen als propaganda gebruikt worden. Leg uit met welke boodschap en met welk doel de prent door elke partij gebruikt kan worden.
2. Leg het verband uit tussen de opmerking tussen haakjes (uit de toelichting van de bron) en één van de oorzaken van de Opstand.
3. In de prent is een verwijzing te zien naar één van de motieven van de Spaanse koning om Haarlem aan te vallen. Welk motief, hoe wordt dit uitgebeeld en welk standpunt had de Spaanse koning hierover?



Bestudeer bron 1 en beantwoord vraag 1 t/m 3.

Afbeelding uit een boek over de geschiedenis van een groot katholiek boerengezin in de Achterhoek. Veel boeken waren er niet in dit gezin, maar de collage hieronder geeft weer wat er zoal aan boeken in het huis aanwezig was:



Vragen

Gebruik bron 1

1. Aan welke tijd zou je deze verzameling boeken willen koppelen? Kies uit:

- Jaren vijftig van de vorige eeuw
- Jaren zestig van de vorige eeuw
- Tijd rond het jaar 2000

Verklaar je antwoord.

2. Aan de hand van de boeken over Lourdes en Marx, kun je wel goed zien dat de tijden aan het veranderen waren. Leg dit uit. Gebruik in je antwoord de begrippen verzuiling en ontzuiling.

3. De afbeelding geeft ook goed aan dat in de geschiedenis en dus ook in dit gezin continuïteit en discontinuïteit (verandering) vaak door elkaar heen liepen. Leg dit uit en maak dit aan de hand van de afbeelding ook duidelijk.